

CELDÖMÖK HIRLAP

=POLITIKAI-TÁRSADALMI-ÉS-SZÉPIRODALMI-HETILAP=

Berkcsizőség és kiadóhivatal:
Celdömök, gróf Széchenyi-utca 12.
Telefon: 56. Csekkszám 17.258.

Felolvasó szerkesztő:
NAGY IMRE

Közzététel árak:
1 évre 6, 1/2 évre 3, 1/4 évre 1.50 P.
Megjelenik minden szombaton.

GÁBOR ÁRON Dr. Örfy Lajos vallomása a Pető-Rajkay perben

Székelőföld legkelebbi sarkában az éghenyű Nemere és Nagy Sádor hegyek alatti székelőpalánta látta meg az Isten áldott napját — a Gábor István, Bereck város főjegyzője, mikor megvitték az örömhírt, boldogságtól sugárzó arccal hajolt az íróasztala fölé és a borkötésű bibliába szép, kalligrafikus betűkkel írta be:

„Arón fiam született, 1814 november 7.”

Azán teltek az évek. A kicsike legény ott jászadozott a Bereck-patak medrében, a Magyarországon mázsza madártalaj után a sudár-fenyőket, okoskodó, értelmes szemével leste a nagyok életét, hallgatva a „mesteri”, aki betűvetni tanította a nagy templom alatt. Később a csikósmolyó barátság gimnáziumában okosodott négy esztendőig.

Egy nap a fiatal élet, tényleg volt akkor az, amit elérhetett egy egyszerű székely. Mert 17 éves korában puskát akasztottak a vállára, tovább már nincs egyéni akarat, sem iskola, sem szülői hatalom, csak egy úr, egy parancsoló: a császár.

Gábor Áron becsületesen, sok megáldást tűrve, adta meg azt, ami a császárnak. Vitte, cipelte a székely határőr életét, katonaszkodott becsülettel, de mert magyar létere kápláraságon felül nem haladhatott, jubilláta magát s hazatért szülővárosába, Bereckbe, ahol asztalossággal, furó-faragó ezermesterséggel foglalkozott. Majd vándortúra kelt és esztendőknél át járta Erdélyt és Moldvát, hosszú úton, nagy töprengéssel figyelte a magyar életet, a magyar sorsot.

Az 1848-as évet írják! Sőtét felhők tornyosulnak Erdély egén. A szabadságharc fáklyái már édes lánggal lobogva virrasztanak a Királyhágón túl. Erdély is a föld-rengés előszelével, fojtott levegővel telik meg. Izzik a székelység, robbanás várakozik a föld alatt... A rablás bárány még állnak, de bármely pillanatban robbantathatják a szabadság feltartóztatónéje. A csikósmolyó ódon megyeház a halmokzatáról leverik a kétélfélszázas címet...

Valamit tenni kell. — mondják az emberek. Brassó felől tömegekben hűpölygő a fenyegetés, a rablás zsoldosai állanak ott. A székelység önbizalmát nem vesztül el, sziklaszilárdan ellenáll.

Az 1848-ik év november 23-ik napja aranybetűkkel van feljegyezve a történelem lapjára!

Rajkay László hirlapról az elmúlt évek során az „Összetartás” című lapban szövegírtette azt, hogy többnyire amerikai zsidó-orvosok hogy az amerikai letelepedéshez szükséges számú operációt elvégezhessek, Pető-Pollák főorvosolt engedélyt kaptak arra, hogy a szombathelyi kórházban szereztesse meg a megfelelő gyakorlatot.

Ezek az orvosok gyakorlatlanok voltak, noha ezt tagadják, különben mi értelme volt a gyakorlatnak, ami nem csekély kiadást jelentett nekik, s jóvedelmet Pető-Pollák főorvosnak. A lényeg az, hogy nemcsak az uszágiró kikébből derülnek ki alapos vádak, hanem az elhangzott tanuvalomások is azt az érzést keltezték az olvasóban, hogy valami nincs rendben, noha érzett az orvosok vallomása, hogy kényelmetlen számukra a nyílt beszédnek, ami érthető is.

A szombathelyi bábaképző negyvenéves igazgató-főorvosának azonban annyira jellemző a vallomása, hogy minél szélesebb körökben ismeretük kell. Ezért közöljük le mi is a Vasvármegye közlése nyomán. Egyébként a perben ítélet még nem hangzott el. Egyelőre mi sem fűzünk semmiféle megjegyzést sem hozzá.

Egyelőre Örfy Lajos dr. orvos vallomása mutatja, hogy is dolgoztak a nagyobbra zsidó anicizkának a szegény magyar kísérleti nyúlakon.

A tanuvalomások során elsőnek Örfy Lajos dr. bábaképző-

intézet igazgató-főorvos vallomására került a sor.

Az első két kérdésre: igaz-e, hogy szombathelyi kórházban többnyire gyakorlatlan amerikai kuruzsítók a sérült Pető-Pollák Ernő megbízásából a legnyúlósabb műtétek elvégzésére kaptak megbízást? — Ellenőrzés mellett dolgoztak-e, vagy sem? — Egyforma volt a válasza: ezekről nincs közvetlen tudomása. Annál részletesebben felelt a következő kérdésre:

— Tud-e valamit arról, hogy ezek a sebész-kuruzsítók a sérült beleegyezésével és tudtával olyan műtéti műtéteket végeztek szegény sorsú magyar asszonyokon és leányokon, amikre semmi szükség sem volt?

— Ez megfelel a valóságnak — kezdte Örfy dr. a választ.

Majd részletesen elmondotta, hogy a szüléskerület területén lévő kórházak, gyógyintézetek rendes havi jelentésekben számolnak be neki az előfordult szülési eseményekről. Így került eléje a szombathelyi kórház jelentései is. Az 1935 februári jelentésben feltűnt neki három eset. Keutóban tuberkulózis címen, a harmadikban elnevezés címén műtéti helyett egyszerűen kiltották a terhes méhet. Megkérdezte írásban a kórházat: nem ellírást történt-e a szobánforgó ügyekben. Pető-Pollák főorvos egy híres német szülészre bízkozva igazolta a tuberkulózisok méhritássa vonatkozású jelentését. Akkor nem vizsgálta, szék-

ség volt-e a műtetre; naprendre tért a dolog felett. Azonban még a levélválasz ideje alatt a székelység egy-másra szerepeltek a méhritások a jelentésekben tuberkulózisoknál, aot szívbajoknál is, akiket pedig semmi körülmények között sem lett volna szabad ilyen nagy horderejű, kiszámíthatatlan következményekkel járó műtétnek alávetni. Nem tudta elgondolni, mi vezetett a kórházak ezekre a sorozatos események között sem lett volna szabad ilyen nagy horderejű, kiszámíthatatlan következményekkel járó műtétnek alávetni. Nem tudta elgondolni, mi vezetett a kórházak ezekre a sorozatos események között sem lett volna szabad ilyen nagy horderejű, kiszámíthatatlan következményekkel járó műtétnek alávetni. Nem tudta elgondolni, mi vezetett a kórházak ezekre a sorozatos események között sem lett volna szabad ilyen nagy horderejű, kiszámíthatatlan következményekkel járó műtétnek alávetni.

Kapóra jött a magyar nőorvosok 1938 szeptemberi budapesti kongresszusa. Ott megkérdzte kollegáit, mitéjé állnak-e, ha feltehetően ezek ellen a műtétek ellen. Nem akart ugyanis támogatás biztosítása nélkül fellépni a kórház igazgatóival szemben, aki utóévben húszéves orvosi múltjával székelyországi szimpátiát szerzett magának. A katasztrófa kivétel nélkül figyelmébe ajánlották: vizsgáljon a magyar gyógyintézetek jó hírnevére. Jelentése személyesen az ügyet Johann Béla államtitkárnak. Az államtitkár kereste is, azonban éppen küll.

— Nincsen ágyú, töltés, puská, ezek nélkül pedig nem lehet feltartani a közeledő ellenséges hadakot. — mondják a háromszéki székelyek a sepsiszentgyörgyi közgyűlésen.

Ekkor egyszerű, zéké-barlányás, keményképző, alacsonytermetű, gyalgoktatona szóval megkérdezték a sepsiszentgyörgyi közgyűlésen.

— Én csinálók legyű, amennyit kell, csak máteria legyen. — Gábor Áron-valóira valta ígéretét. Első két ágyúja a fűlél vashámozban három nap alatt elkészült és már november 30-án a hídvégi csatában a székely katonák örömríválása közben, át-megy a tűzkeresztjégen.

A haragok, amelyek eddig Imára hívtak a népet, a Sepsiszentgyörgyön, majd Kézdivásárhelyen felállított ágyúöntő műhelybe kerülnek, hogy a szabadság hirdetőivé váljanak. Összesen 70 darab ágyút varazsolt elő Gá-

bor Áron s az ágyú mellé maga képezte ki tüzéret a Székelyföld diákjaitól 16—17 évesekből.

Gábor Áron — akit Kossuth Lajos 1849 májusában Országgyűlés rangra emelt — lelke és esze lett a Székelyföld szabadságharcának rendíthetetlen híró, bátor katonája fájának, félelme a magyarság ellenségeinek.

Nappal a harcmezőn, éjjel a műhelyben dolgozott. Szinte érthetetlen, hogyan bírta azt a rettenetes munkátrámot. Leiket, híteit, bátoroságot adott a maroknyi küzdőseregnek még arra is, hogy a cár negyvenezzer kozákja és a császár két hadserege ellen felvegyék a harcot s majdnem egy esztendőn keresztül védje a szent magyar hátrát.

Utolsó csatáját Kükösnél, a hid ellen törő kozáksereggel szemben 1849 július 2-án vívta. Erdélyben már az orosz-osztrák armáda az

úr. Bem megfoglyatozott serege a szorosokból visszahúzódtott s csak a Székelyföldet védte magát, csak a Székelyföldet veltalmazta Gál Sándor szerdes és Gábor Áron 30 ágyúval.

Féhr lovon ott vágatott, ott küzdött, ahol legnagyobb volt a harc, maga irányozta az ágyúkat, maga vágatott kétszer is át a hidon az ellenség oldalába, amikor leretette az orosz-ágyúgyólyó. A halott hőst katonák a kicéi Eresztvényben temették el. Ágyúgyólyó az élete, ágyúgyólyó okozta halálát is. Utolsó lehelletéig eszményi példaképe volt az ezermester székelynek, hadsereg-szervezőnek és a minden poklok-kal szemben bátran harcoló magyar katonának. „Neve ma is ott ragyog a hadtörténelem aranykönyvében, hogy évszázadok múlva is híressé a székelység hősi, híret, vitézségét.

földön volt a később januárban is háza kereste. 1939 februárban azután megjelentek a sorozatos leleplező cikkek. Erre rögtön írásbeli jelentést tett az egész ügyről a belügyminisztériumba. Közben megint csak tovább szerepeltek a csonkítások a jelentésekben. Nem sajnálta a fardaságot, egy orfaluai asszonyhoz, aki a kózkórházban keresztül esett ilyen műtéten, személyesen kimént és megvizsgálta.

Közben megidéztek őt a vizsgálóbíróhoz kihallgatásra, mert a hírlapi közlemények alapján a szombathelyi ügyészség elrendelte a tájékoztató nyomozást. A kihallgatás során azután mindezeket elmondotta.

Később megtudta, hogy az ügyészség vádemelés előtt kikérte az igazságügyi orvosi tanács véleményét a kózkórházban történt esetekre vonatkozólag. Erre felő maga is bekapcsolódott az ügybe. Hivatalosan megkereste az ügyészséget, engedjen neki betekintést az igazságügyi orvosi tanács véleményébe. Az engedélyt megkapta. Akkor kiderült a jelentébe, hogy olyan műtétek is voltak, amelyek nem álltak kapcsolatban a terhességgel. Tizenhat esetben állapította meg az igazságügyi orvosi tanács a rendelkezésre álló iratokból, hogy szükségelen volt a műtét s hét olyan műtét volt, amelynek még a terheltség megszaktatásának sem lett volna helye.

Orffy dr. még hozzáfűzte az elnök kérdésére, hogy a tovább-

biakról csak annyit tud, hogy az ügyészség a vádiratot megsemmisítette.

A továbbiak során arról érdeklődött az elnök: halott-e valamint az uterus Americanus kifejezéséről?

Orffy dr. hallomásból tudott erről. Azt a méhét hirták (gy. amit minden különbözőbb ok nélkül irrottak ki).

Ezután az elnök egyenként Orffy dr. kezébe adott öt körtörtéti lapot s Orffy megállapította, hogy a méh kiirtása felesleges volt majdnem mindegyiknél.

Hogy hány ilyen műtétet hajtottak végre a kózkórházban, arról nincs közvetlen tudomása — hangzott Orffy dr. válasza az elnök következő kérdésére. Azt azonban határozottan állította, hogy az amerikaiak érkezése előtt ilyen műtéteket nem hajtottak végre olyan tömegesen. Arról aztán megint nem tudott, hogy az amerikaiak tudatának, tapasztalatának, kezdők lettek volna mind.

Befejezésül még kijelentette Orffy dr. az ügyész kérdésére, hogy az ügyről írásbeli jelentést tett Johann Béla államtitkárnak s a jelentés után kiszállt Szombathelyre a belügyminisztériumból egy osztályfőnök a vizsgálat lefolytatására. Hogy azonban ennek lett-e és mi lett a következménye, arról nem tudott felvilágosítást adni.

Mivel nem kívánta senki, a törvényszék mellőzte Orffy dr. megkérését.

vetelt a Dardanellákra. (A Dardanellák alatt azt a 65 km hosszú tengerszorost értjük, amely a Márvány-tengert az Egei-tengerrel köli össze. Ennek a szélessége 2 km körül van. A Márvány-tengert a Fekete-tengerrel pedig a Bosporusz köli ösze, amely 22 km hosszú és a legkekeinyebb részén 500 m széles.) Addig, amíg Anglia tartott Orszországotól, az angolok mindig ellene szűglették az orosz tőkvekésnek és segítették Törökországot, legalább is diplomaciailag. Az 1877-78-as orosz-török háború után Anglia, Németország és Ausztria-Magyarország voltak azok, akik Orszországot kiszorították.

Miért Ankara az ország fővárosa

A mult világháborúban Anglia szövetségre lépett Orszországgal, az érdekek közösek lettek és a már említett sèvres békekötésben kötelezték Törökországot arra, hogy a Dardanellák körül erődítményeket 10-40 km szélességben lerombolja. Arra is kötelezték a törököket, hogy a hadihajókat is át kell engedniük a Fekete-tengerre. Ezáltal a törökök függetlenségé csak névleg volt meg, tulajdonképpen megszűnt. Mustafa Kemal azért helyezte át a fővárost Konstantinápolyból Ankarába, hogy idegen hajóhad ne gyakorolhasson nyomást a török kormányra úgy, hogy a főváros előtt hirtelen megjelenik.

Az ország megerősödésével a török politika is erőteljesen akciósba lépett és 1936-ban jögyvezék nyújtott át az európai hatalmaknak, amelyben bejelentette, hogy a Dardanellákat megerősíti. Anglia nem mert ellenkezni. Az európai politika egén ekkor már súlyos felbök törtörték. Anglia engedékenységével akarta Törökországot a maga oldalára állítani. Ez nem sikerült azért, mert Anglia és Törökország között még rendezetlen kérdés a mossuli petróleumvidék.

Anglia elidegeníti magától a törököket

Anglia egy látszólag független államot teremtett a Tigris és Eufrátesz vidékén és hogy ennek az államnak, Iraknak-milyen volt a függetlenségé, azt mult év júniusában láttuk, amikor az angol túlerő az iraki ellenállást elfojtotta. Erre a területre, tehát Irak északi részére tartott igényét Törökország soha nem adta fel. Olyan kérdés volt ez, amely az angol-török barátság öszintességét eleve kizárta. Az angol propaganda, az angol diplomácia minden eszközt felhasználott arra, hogy Törökországot a központi hatalmak ellen hangolja, az nem sikerült. 1941 június 18-án megkötötték a német-török barátsági szerződést, amely minden kérdést rendezett és a német-török barátság igaz és öszinte.

A német és szövetséges csapatok titéményes győzelmei viszaszorították a bolsevistákat és már most is olvashatunk néha híreket, hogy a bolseviszta csapatok átépítették a török határt és ezeket a török határt még mind leegyevezte. Törökország megerősítette csapatait az ország határon, mert számol azzal, hogy nagyobb orosz csapatok menekülnek majd át Törökország területére.

Rövidesen fontos szerepe lesz Törökországnak

Anglia a Fekete-tengeri övezet flottát szeretne megkapni és nyomán gyakran Törökországra, hogy az orosz flottát engedje át a Dardanellákra. A törökök erre nem hajlandók, sőt kijelentették, hogy ha török kikötőbe mennek, külön a maholnap már hajlékalan váló orosz flotta, a hajókat le fogják szerelni és a hajók személyzetét internálják.

Törökországnak rövidesen nagyon fontos szerepe lesz, mert az angol elnyomás alatt élő mohamedán államok lakossága Ankara felé tekint és várja, hogy Törökország majd cselekszik. A török magatartás még a 80 milliónyi mohamedánuság magatartását is befolyásolja.

IRODALOM

Sinka István

A magyar néplek érdezel ötletek halhatatlan formát s kapnak feledhetetlen megnyilatkozást. Sinka István költészetében, mely olyan, mintia maga a nép szólna utóliheretlen művészetével.

Hazátlan Sallai.

Szárgát táján élt hazátlan Sallai — róla akorok itt szöszterini váltani.

Noces má, ki felője egy jó szót mondana s pusztai sírjába hár nélkül omlana.

Dé-Nagy Erzsi mondott neki cendes esztől s bortalan muolt éi lakodalmi estjék.

A dolgok egy évre jőttek, úgy szoktak: kis Sallai és kis kishűtök csipogtak.

Sallai is váltani: kapott és aratott s az őse kishűtök szűz boglyákat rakott.

Mikor a nyár ügye néh köcsz forgott: nagy nők idején, botocsa mosolyogott.

Második órá végén aztán órák kapok, hogy rá és le tavasz mind öszszeszaladtak.

Dé-Nagy Erzsébetről írték odafelett s cirkélt ötleteti egy másk cillagja ment.

Csopp kis Sallainak nagy lett a nagybőjje bele is fektettek jó labrosi lódbé...

Tudok még arról is, mié lett Sallai. De ez már csak halk szó, meg se kell hallani.

Szárgát meliben — ovtát még ki látott — hazátlan barálgó vándorbotot vagott.

Csod volt, mint s virvov, kélekietek az egék, s istesem, hogy bulitak a nyártelevek.

Gyilgás a Vörökországi Gajhára
Szárvórt október 3-4-én, napján végigt a leventék. Minden magyar ember, aki világon jár, tudja, hogy Ösmagat segiti, ha a magyar nemzet intézményeit segiti. A magyar Vörökországi a legidősebb és legfontosabb magyar szervezet a mai öszöb háborúk idején. Ez a gyilgás így bevezetett a kőti igazságra, minden ígus magyar embert: a háza mindenek eőli!

A megújult Törökország

Ankara felé tekintenek az angol elnyomás alatt élő mohamedánok

A Közéleletben mind nagyobb erővel meginduló harc eme-nyék, amelyek már Törökország határához közelítnek, azok jelentőségét és különös érdekességét az alábbi cikkeknek

Augusztus 10-én volt 22 esztendője, hogy Sévresben Törökországot gúzaba kötötték. Területének földmúlt elvették és a látszólag önállóságot élvező terület sem volt független. Azt mondták, hogy Törökország, amelyet másfél évszázadon keresztül Európa beteg emberének hívtak, meghalt.

Memokára mozgolom indult meg az országban, hogy a függetlenségét visszaszeressék. A mozgolom élére Mustafa Kemal pesz állott és rövid idő alatt eredményesen megszervezte a nemzeti ellenállást.

Anglia felavagolta a görögöket, hogy foglalják el Anatólia nyugati részét, de a törökök 1921-22-ben a görög csapatokat az Ekehisir—Alyon—Kara-Hisar vonalon megverték és nemokára kis is űzték az ország területéről. A lausanneli szerződésben elismerték Törökország önállóságot és 1923 október 2-án kiküldötték a török köztársaságot, amelynek élére Mustafa Kemal a gázi, most már Kemal Atatürk került.

95 százalék analfabéta

1924 március 3-án megöszintették a kallifást és a politikai kérdések rendezése után megindult az építő munka. 1927-ben még a lakosság 95 százaléka analfabéta volt, de a köztársaság öszszeszedése ezen a téren bánu-

latos eredményeket ért el. Az iskolák száma még ma is állandóan növekszik. Ujtanövényeket vezettek be. Elbagyalták a nehéz arab írásjegyeket és bevezették a latin betűket. Rendezték a nő helyzetét és beállították a nemzet szolgálatába. Egmillió görögöt kicserélték a Görögországban élő félmillió törökkel és így elérték azt, hogy az ország lakosságának nagy többsége török. A kurdokon kívül, akiknek a lélekszáma ma 1 millió 200 ezerre tehető, más nemzetiség nem él az országban.

Törökország felgyógyult

Gombamódra nőttek ki a gyárak és néhány év alatt a török ipar már számottevő. Cukor-, textil-, papír-, műselyem-, üveg-, vegyi- és vasipari gyárak épültek. A pamutipar termelése megháromszorozódott pár év alatt. Erősen fejlődött az elektromos ipar és erőteljesen megkezdtek az ország természeti kincseinek feltárását. Szőn-, réz, vas- és chrómbányák nyitlak, de a földművelést sem hanyagolták el, mert Törökország lakosságának túlnyomó része még ma is földművelő. Traktorok hoztak be, a homokos talajokat feljavították. Bábóban Törökország ma már önálló. Uj vasútvonalakat építettek és a mai Törökország vasútvonalainak hosszúsága elérte a 8000 kilométert.

Törökország felgyógyult. Franciászorított visszaszerelte Hatyát, az ügyvezető alexandriai szandzsákságot. 200 éven keresztül Orszországot kijáratot keresett az óceánokra és ezért szemel

Zilahy Lajos a magyar kincstárra hagyta 600 ezer pengős vagyonát, hogy ebből felállíthassák a Kitűnőek Iskoláját

A Híd szeptember 15-i száma óriási meglepetést hozott a magyarság számára. A külföldön élő Zilahy Lajos, a neves író, a Két fogoly, A székelyek, a Halálós tavasz, a Fegyverek visszajárnak, a Csónacs élet, a Hazajáró lélek. A tábornok stb. stb. kitűnő szerzője, világhírű színdarabíró bejelentette a maga és felesége, Bárczy Piroksa nevében, hogy 600 ezer pengős rózsadombi telkét a rajta lévő romokkal és műemlék levedelmével együtt a kincstárra hagyja, hogy azon az általa évek óta oly tartósan követelt magyar Kitűnőek Iskolája megvalósuljon. Közli a hitelen közzégyűjtő másolatot is, amiben azt olvassuk, hogy részéről és felesége részéről visszavonhatatlan, csak abban az esetben száll rá vissza, ha a kincstár nem vállalja meg, vagy nem megfelelően valósítja a Kitűnőek Iskoláját.

Ez a vagyon nem 600 ezer pengő, lényegesen több, ennél, hisz Zilahy műveit előtt megízelt lehetőségek állanak a világhírepláción is, ha eldőlnek a viták, az mert itt olyan értelmező végrendekezés történt, ami a testet őt, elhatározó befolyást jelenthet a magyarság élete alakulására.

Nem akarunk túlozni, nem akarjuk azt írni, hogy új Széchenyi lépett ezzel a fejedelmi ajándékkal a magyar történelem színpadára, de azt meg kell jegyezni, hogy a magyar állam a mai napig sem volt képes megvalósítani a Kitűnőek Iskoláját. Sőt hiába ajánlottak fel írók, művészek, elkészék nagyobb adománytársaik pl. a népfőiskola céljára is, a hivatalos kultuszörök mereven elzárkóztak, sőt egyesesen elgáncsolták minden egészséges törekvést, ami ezen a téren a magyar nép felemelésére irányult. Most, hogy végre megint olyan kultuszminiszter van az országban, akit minden magyar ember vitán felül meggyarunk is érez, talán nem alaptalan a reménykedésünk, hogy a Kitűnőek Iskolája és a népfőiskolák terén történik valami komoly elhatározás lépés a támogatás és megvalósítás irányában.

Zilahy Lajos tettehez ismerni kell azt is, hogy a Kormányzónk is meglegen érdeklődött a Kitűnőek Iskolája iránt, két ízben is megadta az iránta az író, a másodszor hivatalos, hogy bizottságot azonnal fogadjon, hogy biztosan meg lesz. Közbe jött azonban valami, amire senki sem számított: a Kormányzóhelyettes váralán halda. U. i. a Kormányzónak az volt a kívánása, hogy az iskola katonai fegyelmel álljon—Zilahyék végül is a Kormányzóhelyettesben találták meg azt a katonamebert, aki az ifjúsághoz való közelállásánál, tekintélyénél s a korszerű eszmék iránti alános érzékénél fogva a legmegfelelőbb lehet az iskola legelőbb vezetése. Tragédiája sem állítható meg azonban a terv megvalósítását. Zilahy ragyogó gesztussal ott hagyta e célra a kincstárra öröklött vagyonát, ahova elsőnek hullott alá a szovjet bomba, amelyek annak az

Amerikának a gépe hozott, amely oly sok sikert jelentett valamikor az írónak.

A Híd különszáma, illetve Zilahy vallomása azonban több szempontból is tanulságos. Elmondja vergődését a házasságleben, felárva azt a roppant szákadékot, amit a reverzálist ok nélküli erőltetése jelentett életükben. Hogyan találtak olyan megoldást, hogy felesége továbbra is gyónhasson s hogy neki se kelljen reverzálist adnia. Megértő papik lelkét hogyan igazították el ezt a nehéz problémát, ami miatt szembenállt egymással a magyar. Elmondja lelki megtisztulásukat, amig mindkettően eljutottak oda, ahol magától értetődően le tudott mondani vagyonáról a világhírű író s felesége. Budapest egykori polgármesterének elkényeztetett leánya. Hogyan vette körül a pénznek sokszor az áradata, amelyet utált mindig, nem lévén különös vonzalma hozzá, pedig aki meg akart gazdagodni, annak szerelmesnek kell lennie a pénzbe, vele kell álmódnia, önzővé, ridegké kell lennie, a pénz betegévé, örültévé. Őt a pénz idegenre hagyta. Sokszor éleket át nehez időköt, de minden megpróbáltatás a lelki megtisztulástukot vitte előbbre. — Elmondja küzdelmét a filmmel, a hazai térdmásokot, amikből legérdekesebb egyik parakénti nyilatkozat, mely szerint próbátma meg csak valaki olyan filmet írni, mint a Halálós tavasz. Németor-

szágban, — mire megjött a csatánós válság: Németország megvette a filmet. Utána Párisban a legkíválóbb Francia költők egyike írta a feliratokat...

A Zilahy-vivált romokba döntötte a szovjet bomba, a Zilahy Mú állni fog most már időtlen időkig, ameddig a magyarság fog élni. Zilahy Lajos belepélt a nemzet legnagyobbjái közé ezzel a tettével. Meglátása, hogy a magyar faj ott, ahol sorsát intézik, a legmagasabb pozíciókban, hiszenzően kis arányszámban jelesrepl. Anélkül, hogy idegenből jött magyarjaink ellen izgatna, világosan kimondja, hogy „senki sem vehet el a magyarságnak azt a jogát, hogy a saját gazdaságilag, elcsúszott fejlettségéig ségletéig elfusson, a nyíltségségsében utakat építsen a vezetői állások felé”.

A meglátások akkor lesznek igazán termékenyek, amikor testbe öltöznek. A Kitűnőek Iskolájának az a hivatása, hogy a magyarság számára a legmagasabb állások betöltésére alkalmas fajmagyar embereket képezzen ki a legmagasabbrendű tudás és a jellem biztosításával. A magyarság minden nehézség ellenére is elég erős ahhoz, hogy ezerekről a kérdésekről beszéljen önmaga érdekében, nyitlan, a legmélyebb magyarságtudattal és a legmagasabbrendű áldozatot és erkölcsi magatartást megkövetelő sorsát intézőitől.

Zilahy Lajos adománya most már meg erősebben kötelez bennünket a fokozottabb magyar magatartásra.

Pörge Dániel.

Oroszországi naplótörédek

A hősi halált halt Talabér Miklós hadnagy barátja és bajtársa, Molnár Dezso csöngői ev. tanító juttatta el hozzánk az alábbi naplótörédeket.

Egy jelenet csak, pár sor a naplóból, s benne van egy fiatal élet hősi tragikumja, a szülők kiapadhatatlan könnye és a fájdalom, mely minden barátjának, ismerősének a szívét elfogja, s felelevenedik előttünk a legjobb gyermek, a hű barát, a kedves ismerős, Talabér Miklós mosolygós arca. Ez a naplótörédek csak mélyebben vésni lelkünkbe és ő emlékeztet, aki míg közöttünk volt értünk élt és értünk halt hősi halált!

Hatalmas gránátrojtóesér táborított egy megalátott tetején. Az eső felzakatta, de azért még jólesett benne a pihenés. A harc elcsúszott bennünk. Cigarettát választottam előttem, a kintálom Miklóst. Térkép, ceruza volt a kezünkben és rajzoltunk a menetvonalunkat, azután megbeszéljük a feladatot, ami megoldásra várt meg aznap. Nem volt vesztetgeni való időnk, de azért jólesett néhány szót váltani az otthoniakról, a celli élményekről, a szüretre, ami azért kellett volna hazáért.

Miklós felállt és rendezte a köteleteket. A második lépcsőben előre nyomulni csoportunk 6, mint segédült parancsnoka volt. Századomat a jobbszárnyra rendelt biztosítás céljából, azután megindultunk óvatosan, sok helyen egyesével az elaknástított orosz mezőn. Miklós csoportja

tozta volna, törtek előre, mit sem törődve a gyilkos tűzzel, a cöl felé a győzelem kivívására. Pihenőről, megállásról szó nem lehetett, az újabb parancsok, hívások után jutottak el a harcmezőnközhöz. Egy éppen Talabér Miklós felé tart. Egy pillanatra szem elől tévesztett a segédített, a nagy fű elnyelte bajtársával együtt. Egy kevés ideig tétoztán nézek abba az irányba, ahol utóljára láttam, majd a hívóvagy felém tartva odakilátja: meghalt a hadnagy úr!

Nem hittem el. Feléje közeledek. Szegény Miklós, mi történt, hol beszélte!

Választ nem kaptam, csak mosolygott rám. Búcsút intettem neki és mentem tovább, mentem, mert Miklós mosolya parancs volt számomra: előre, előre!

Még az nap este ismét találkozunk. Mindgyökünket egy-egy kocsit hozott hátra. Nem messze az én jó bajtársamtól, én is megbeszéltem.

Afanajeszkan fejlett ácsoltak és feltráta redt egy jó bajtár, egy talpig katona, egy kedves gyermek nevét. Másnap az ottani magyar hős temetőbe eltemelték hős bajtársát mellé.

Isten vedd Miklós! Te nem haltál meg, itt élsz közöttünk, példád szának szívét hevíti, bátorítja. Többi bajtársaidal együtt álmódj békén a haljékről, ahol bölcsöd ringott, szerteírdődtől, kik nehéz gyászukban könnyeznek elmúlásod felett. Álmód a víztől elúrolt, a szebb magyarság jövőre, amit életekkel váltottok meg. „Főzülünk és senki sem hal önmagának: mert ha élünk az Őnknek élünk; ha meghalunk az Őnknek halunk meg. Azért akár élünk, akár halunk, az Őrét vagyunk.”

Molnár Dezso hadnagy.

Bajtársi szolgálat munkája Cseleddömökön

A cseleddömöki bajtársi szolgálat kinevezett vezetői Kirchner Elek igazgató-mérnök elnökölte alatt folyó hó 12-én tartott ülés, hogy a bajtársi szolgálat keretében megajánlott adományokat szeptember hóra—részorokknak kiösszák. Az elnök ismertette a bizottságban, hogy Cseleddömök közönsége megható áldozatkészséggel vette részét az adakozásban, amennyiben közel harvi 1.000 pengő gyűlt össze a megajánló ívekben. Annál kirtívóbb 1—2 tehetséges polgárnak a értéklésége, akik nem vették ki az áldozatkészségben méltóképp részüket. Ezek kevesen vannak, de neveik általánosan ismertek a különböző jótékonyági akciókkal kapcsolatban.

A bizottság megállapította, hogy az adomány-pénzeknek költségmentesen kell a részorokknak kezelni, az adományok kezelésére a Vasmegyei Mezőgazdasági Takarékpénztár r. t. cseleddömöki fiókjánál folyósásként nyit, az adományok havonta leendő begyűjtésére a Levante Egyesületet kéri fel, az egyes felekezettek vezetői listákkal — akik egyébként a bizottságnak a tagjai — minden hadigondozott mellé gondnokot állítanak, akik általánosan figyelemmel kísérik az itthonmaradt családtagok viszonyait, azokról a szükséghez képest jelentést tesznek, s ezen

